

KIRJALLISUUSARVOSTELUJA

Auvo Kostiainen – Arja Pilli
Suomen siirtolaisuuden historia
Osa II Aatteellinen toiminta
Turun yliopiston historian laitos
Julkaisu no 12
Turku, 1983

The University of Turku is rightfully regarded as the premier center of migration and immigration research in Finland. During the past decade the university has trained the core of Finnish historians specializing in this field. Turku is also the location of the Institute of Migration and the Archives of the History Department of the University of Turku houses the foremost collection of unpublished primary source material on the Finns in North America. About a decade ago the university set an ambitious goal for itself: to publish a 11 volume history of Finnish emigration. Financial as well as other problems have forced the university to reconsider its original plan and, as things now stand, the series will probably be limited to three volumes and will be restricted to Finnish immigration to North America. The first volume, written by Reino Kero, was published in 1982.

The second volume of this series saw daylight in late 1983. It is coauthored by Arja Pilli and Auvo Kostiainen, two able historians from Turku. Pilli has recently published a study on the Finnish press in Canada while Auvo Kostiainen is a recognized authority on the history of the Finnish-American labor movement.

The 180-page monograph consists of five chapters of uneven length and quality. The volume basically reflects the strengths and weaknesses of a monograph that has set out to accomplish too much in too few pages. Pilli's survey of the history of the Finnish church in North America is a useful and competent contribution on a subject that has

not been extensively studied. It is a useful descriptive overview including a basic bibliography of a sort on the "church-Finns." Since the participation of Finnish immigrants in church-related activities was curiously low, the author might have shed additional light on the reasons for this anticlerical attitude among the Finns. Also since the most active and viable Finnish congregations in the 1980's function in the Sunbelt states of Florida and California the presentation could have benefited from some observations on the congregations in Los Angeles and the Lake Worth - Lantana area.

Auvo Kostiainen has given chapter three the title, "Finnish immigrants and politics." Kostiainen is clearly on familiar historical turf when elaborating on how the first generation Finnish immigrants related to the American political process. He is at his very best when explaining to the reader what factors "radicalized" the largely peasant-originated Finnish immigrants. He draws from a storehouse of statistics, compiled for earlier studies, to illustrate and to solidify his conclusions. However, I should like to know on what statistical base Kostiainen makes the surprising claim on page 134 - that "after acquiring citizenship Finns in the United States mainly vote Republican..." That claim, if true contradicts the generally held view that first-generation Finns generally gravitated towards the American Political Left.

The chapters on the cooperative movement, the temperance movement, and the Knights of Kalevala movement, seem to have found their way into the volume almost as an afterthought? In any case, they deserve a more thorough examination in some future study.

William R. Copeland

LÄHIÖMÄISTÄ ELÄMÄNTAPAA

Matti Kortteinen: Lähiö. Tutkimus elämäntapojen muutoksesta. Otava, Keuruu 1982.

Teoksensa lähtökohdaksi tutkija on ilmoittanut viime vuosina Suomessa käydyin julkisen keskustelun, jossa on arvioitu maassamme 1970-luvulla rakennettuja lähiöitä. On väitetty, että nämä ns. betonilähiöt tarjoavat asukkaalleen heikot asuinolo-

suhteet. Nämä yhdessä maassamuuton tuottamien rasitusten kanssa aiheuttavat sen, että uusille lähiöalueille kasaantuu inhimillisiä ja sosiaalisia ongelmia. Aikaisempaa tutkimustietoa aiheesta on ollut varsin niukasti. Teoksen tarkoituksena on ollut paikata tämä puute selvittämällä sitä, kuinka uusille lähtiöalueille muuttavien ihmisten elämäntavat muuttuvat. Teos siis keskittyy elämäntapa-problematiikan selvittämiseen, eikä siten tarkastele lähiötä välittömästi muuttoliikkeeseen liittyvänä

ilmionä. Kortteinen on tutkinut elämäntapaa durkheimilaisittain. Tällöin elämäntapaa ei määrää yksilön subjektiivisuus vaan kollektiivinen tajunta (eli kulttuuriset arvo- ja merkitysjärjestelmät) yhdessä taloudellisten määreiden kanssa. Kun taloudellisessa tilanteessa tai rakenteessa tapahtuu muutos niin että uusi taloudellinen tilanne ei käy yksiin 'vanhan' kollektiivisen tapahtuman (so. kulttuuristen arvojen) kanssa, syntyy ristiriitailanne, jossa kollektiiviseen tajuntaan kohdistuu muutospaineita uusien taloudellisten etujen perustalta. Uuden talouden 'päälle' alkaa kuitenkin vähitellen kehittyä tämän mukaan muuttuneen talouden kanssa sopusoinnussa oleva kollektiivinen tajunta. Talouden ja kulttuurin ristivedossa elämäntavat muuttuvat ja voivat myös kärjistyä. Durkheimilaisen näkökulman soveltaminen on luonut tutkimukselle hedelmällisen lähtökohdan, ja tutkija on hyvin valitsemansa teorian avulla pystynyt analysoimaan suomalaisessa yhteiskuntaelämässä tapahtuvia muutoksia.

Tutkimuksen toisessa luvussa tarkastellaan korttelia asuinyhteisönä. Tällöin havaittiin, että lähiössä asuu hyvin erilaisia osakulttuureja. Tämän vuoksi tutkija jakoi perheet elämäntapatyypeittain. Tyyppittely perustui perheiden kulttuurisille juurille. Tällöin erotettiin maalaisperheet, työläisperheet sekä keskiluokkaiset perheet. Jako on karkea eikä se kata kaikkia esiintyviä osakulttuureita tai elämäntapoja - mm. ns. sivistyneistö (eli akateemisesti koulutettu väestö) on jäänyt analyysin ulkopuolelle. Muuttoliiketutkimuksen kannalta neljännessä luvussa esitetty maalaisväestön (so. maaseudulta lähiöihin muuttaneiden) elämäntapojen muutos muodostaa kiintoisimman tarkastelu kohteen, joten seuraavassa keskitytään lähinnä tähän lukuun. Maaseutumaiselle elämänmuodolle on tunnusomaista kolme talonpoikaisen kulttuuriin liittyvää perusarvoa, so. työn itsenäisyys, perhesuhteiden patriarkaalisuus (mies perheen päänä) sekä maaseudun sosiaaliset verkostot. Muutossa lähiöön näissä elämäntavoissa tapahtuu huomattavia muutoksia. Ensinnäkin työn itsenäisyys murenee. Maaltamuuttajan kohdalla se tapahtuu siirtymisenä tuottajasta työvoimaksi, ts. tapahtuu palkkatyöläistymistä. Miesten kohdalla elämä merkitsee siirtymistä sisällyksettömään ja henkisesti vähän antavaan työhön. Työstä tulee heille puolestaan väline hankkia rahaa elämiseen. Naisilla muutos ilmenee siirtymisenä emännästä rouvaksi. Patriarkaalisesta elämänmuutosta suositetaan lähiössä ainakin aluksi. Naiset jäävät kotirouviksi kun perheen pää niin vaatii. Toisaalta naiset itse ovat myös sitä mieltä, että kotityöt eivät kuulu miehille.

Uuden kaupunkikulttuurin ja köyhän elin-

ympäristön mukana patriarkaalisuuteen liittyvät ongelmat kärjistyvät. Kortteinen näki tässä suhteessa kolme ratkaisukeinoa: ensinnäkin kotirouva-instituution varaan rakentuvan pyrkimyksen naapurisuhteiden luomiseen ja siten patriarkaalisuuden lieventämiseen. Toisena keinona hän esitti puolisoiden työnjaollisen aseman samanlaistamisen vaimon palkkatyöhön siirtymisen avulla. Kolmantena keinona kulttuurisen murroksen aiheuttaman ongelman vähentämiseksi tutkija havaitsi pyrkimystä elinolosuhteiden muuttamiseksi siten, että ne paremmin vastaisivat aikaisemmin vallinneita kulttuurisia arvoja ('pyrkimistä juurille'). Tutkija on onnistuneesti hahmottanut kutakin ratkaisukeinoa. Häiritsevänä tekijänä voidaan pitää ehkä sitä, että nämä kulttuurisen murroksen haittatekijöiden korjaamiskeinot nähdään varsin erillisinä ja toisensa poissulkevinä. Todellisuudessa on kuitenkin varsin yleistä, että kotona olevan vaimon astuminen työmarkkinoille mahdollistaa lähestymisen juurille. Tämä lähestyminen tapahtuu omakotitalon tai kesäasunnon hankkimisen muodossa. Näin voidaan osittain jatkaa patriarkaalista ja luonnonläheistä elämänmuotoa.

Kortteinen on onnistunut elämänmuodon muutoksen analyysissään erittäin hyvin. Sen sijaan itse lähiöön asuinympäristönä liittyvä tarkastelu on sangen pinnallinen. Niinpä kirja sellaisenaan ei anna (eikä tekijä ehkä ole pyrkinytkään antamaan) tyhjentävää vastausta siihen, miksi Suomessa yleensä oli ja on edelleen tarvetta lähiöiden rakentamiseen, kenen ehdoilla ne ovat syntyneet ja mikä on niiden tulevaisuus. Näihin kysymyksiin vastaaminen olisi kuitenkin luonut pitävän taustan varsinaiselle elämäntavan muutoksen tarkastelulle. Kirja edustaa ns. pehmeää tutkimusta ja sen kieliasu ja luottavuus ovat hyvät. Häiritsevänä tekijänä voitaneen pitää sitä, että ns. populaarijulkaisuksi kirjassa on pitkiäkin englannin-, ruotsin- ja saksan kielisiä lainauksia. Ammatti-ihmiselle ne eivät tuota vaikeuksia, mutta yksityinen kustantaja lienee tarkoittanut teoksen myös laajemmille markkinoille.

Edellä on tarkasteltu 'Lähiö'-teosta vain siltä osin kun se selvemmin sivuaa muuttoliiketutkimusta. Tällainen rajattu tarkastelunäkökulma on kuitenkin perusteltua, sillä teoksesta on tähän mennessä ilmestynyt jo useita kokonaisarvosteluja (viimeisimpänä Hannu Uusitalon kirjoitus Sosiologia-lehdessä 3/83, s. 330-331). Kokonaisuutena ottaen teos on muuttoliiketutkijalle erinomainen apu pyrittäessä tulkitsemaan ja jäsentämään lähiön roolia itse muuttoprosessissa.

Ismo Söderling